HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

30 iunie 2016 *

„Trimitere preliminară — Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene — Articolul 47 — Dreptul de acces la o instanță judecătorească — Principiul egalității armelor — Principiile echivalenței și efectivității — Procedură de executare silită a unei decizii judecătorești prin care se dispune rambursarea unei taxe percepute cu încălcarea dreptului Uniunii — Scutirea autorităților publice de anumite taxe judiciare — Competența Curții”

În cauza C-205/15,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Judecătoria Sibiu (România), prin decizia din 17 februarie 2015, primită de Curte la 30 aprilie 2015, în procedura

Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov

împotriva

Vasile Toma,

Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul M. Ilešič (raportor), președinte de cameră, doamna C. Toader, domnul A. Rosas, doamna A. Prechal și domnul E. Jarašiūnas, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru domnul Toma, de D. Târșia, avocat;

— pentru guvernul român, de R.-H. Radu, de R. Mangu și de M. Bejenar, în calitate de agenți;

— pentru guvernul spaniol, de M. García-Valdecasas Dorrego, în calitate de agent;

— pentru guvernul francez, de G. de Bergues, de F.-X. Bréchot și de D. Colas, în calitate de agenți;

— pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;

* Limba de procedură: româna.

— pentru Comisia Europeană, de L. Nicolae și de H. Krämer, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 20, 21 și 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), precum și a articolului 4 alineatul (3) TUE.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov (România), prin Administrația Județeană a Finanțelor Publice Sibiu (România) (denumită în continuare „Administrația Finanțelor Publice”), pe de o parte, și domnul Vasile Toma și Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, pe de altă parte, cu privire la executarea silită a unei decizii judecătorești prin care se dispune rambursarea unei taxe percepute cu ocazia primei înmatriculări a unui autovehicul în România.

Dreptul românesc

3 Articolul 16 din Constituția României, intitulat „Egalitatea în drepturi”, prevede la alineatul (1):

„Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.”

4 Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50 din 21 aprilie 2008 pentru instituirea taxei pe poluare pentru autovehicule (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 327 din 25 aprilie 2008, denumită în continuare „OUG nr. 50/2008”), care a intrat în vigoare la 1 iulie 2008, a instituit o taxă pe poluare pentru autovehiculele din categoriile M1-M3 și N1-N3. Obligația de plată a acestei taxe lua naștere, printre altele, cu ocazia primei înmatriculări a unui autovehicul în România.

5 Articolul 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80 din 26 iunie 2013 privind taxele judiciare de timbru (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 392 din 29 iunie 2013, denumită în continuare „OUG nr. 80/2013”) prevede:

„(1) Acțiunile și cererile introduse la instanțele judecătorești, precum și cererile adresate Ministerului Justiției și Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sunt supuse taxelor judiciare de timbru prevăzute în prezenta ordonanță de urgență.

(2) Taxele judiciare de timbru sunt datorate, în condițiile prezentei ordonanțe de urgență, de către toate persoanele fizice și juridice și reprezintă plata serviciilor prestate de către instanțele judecătorești, precum și de către Ministerul Justiției și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

(3) În cazurile anume prevăzute de lege, acțiunile și cererile introduse la instanțele judecătorești, precum și cererile adresate Ministerului Justiției și Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sunt scutite de la plata taxelor judiciare de timbru.”

6 Articolul 2 din această ordonanță prevede:

„Taxele judiciare de timbru se stabilesc în mod diferențiat, după cum obiectul [cererii] este sau nu evaluabil în bani, cu excepțiile prevăzute de lege.”

7 Potrivit articolului 30 din ordonanța menționată:

„(1) Sunt scutite de taxa judiciară de timbru acțiunile și cererile, inclusiv căile de atac formulate, potrivit legii, de Senat, Camera Deputaților, Președinția României, Guvernul României, Curtea Constituțională, Curtea de Conturi, Consiliul Legislativ, Avocatul Poporului, de Ministerul Public și de Ministerul Finanțelor Publice, indiferent de obiectul acestora, precum și cele formulate de alte instituții publice, indiferent de calitatea procesuală a acestora, când au ca obiect venituri publice.

(2) În înțelesul prezentei ordonanțe de urgență, în categoria venituri publice se includ: veniturile bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat, bugetelor locale, bugetelor fondurilor speciale, inclusiv ale bugetului Fondului de asigurări sociale de sănătate, bugetului Trezoreriei Statului, veniturile din rambursări de credite externe și din dobânzi și comisioane derulate prin Trezoreria Statului, precum și veniturile bugetelor instituțiilor publice finanțate integral sau parțial din bugetul de stat, bugetele locale, bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetele fondurilor speciale, după caz, veniturile bugetului fondurilor provenite din credite externe contractate ori garantate de stat și ale căror rambursare, dobânzi și alte costuri se asigură din fonduri publice, precum și veniturile bugetului fondurilor externe nerambursabile.”

8 Ordonanța Guvernului nr. 92 din 24 decembrie 2003 privind Codul de procedură fiscală (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 941 din 29 decembrie 2003, republicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 513 din 31 iulie 2007), în versiunea aplicabilă litigiului principal (denumită în continuare „Codul de procedură fiscală”), prevede, la articolul 21, intitulat „Creanțele fiscale”:

„(1) Creanțele fiscale reprezintă drepturi patrimoniale care, potrivit legii, rezultă din raporturile de drept material fiscal.

(2) Din raporturile de drept prevăzute la alineatul (1) rezultă atât conținutul, cât și cuantumul creanțelor fiscale, reprezentând drepturi determinate constând în:

a) […] dreptul la restituirea impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a altor sume care constituie venituri ale bugetului general consolidat, potrivit alineatului (4), denumite *creanțe fiscale principale*;

b) dreptul la perceperea dobânzilor, penalităților de întârziere sau majorărilor de întârziere, după caz, în condițiile legii, denumite *creanțe fiscale accesorii*.

[…]

(4) În măsura în care plata sumelor reprezentând impozite, taxe, contribuții și alte venituri ale bugetului general consolidat se constată că a fost fără temei legal, cel care a făcut astfel plata are dreptul la restituirea sumei respective.”

9 Potrivit articolului 229 din Codul de procedură fiscală, intitulat „Scutirea organelor fiscale de plata taxelor”:

„Organele fiscale sunt scutite de taxe, tarife, comisioane sau cauțiuni pentru cererile, acțiunile și orice alte măsuri pe care le îndeplinesc în vederea administrării creanțelor fiscale, cu excepția celor privind comunicarea actului administrativ fiscal.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

10 Din decizia de trimitere reiese că domnul Vasile Toma a plătit, cu ocazia înmatriculării în România a unui autovehicul înmatriculat anterior într-un alt stat membru, suma de 4 121 de lei românești (RON) (aproximativ 900 de euro) cu titlu de taxă pe poluare pentru autovehicule în temeiul OUG nr. 50/2008.

Tribunalul Sibiu (România) a obligat, printr-o hotărâre din 16 octombrie 2012, Administrația Finanțelor Publice Avrig (România) și Administrația Fondului pentru Mediu (România) la restituirea în favoarea domnului Toma a sumei menționate, la plata dobânzii legale aferente acesteia și la rambursarea cheltuielilor de judecată.

11 Hotărârea menționată a devenit definitivă la 22 octombrie 2013 în urma respingerii de către Curtea de Apel Alba Iulia (România) a recursului formulat de Serviciul Fiscal Orășenesc Avrig (România), succesorul Administrației Finanțelor Publice Avrig.

12 Ca răspuns la cererea de executare silită introdusă de domnul Toma împotriva Serviciului Fiscal Orășenesc Avrig și a Administrației Fondului pentru Mediu, Judecătoria Sibiu (România) a dispus, la 24 martie 2014, executarea silită a obligației rezultate din hotărârea Tribunalului Sibiu din 16 octombrie 2012, această executare fiind însoțită de acordarea de dobânzi legale calculate începând de la 22 martie 2012 și până la restituirea efectivă a sumelor datorate domnului Toma.

13 Printr-o încheiere din 10 aprilie 2014, Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci a stabilit cheltuielile de executare silită la suma de 765 RON (aproximativ 170 de euro).

14 Administrația Finanțelor Publice a formulat o contestație împotriva executării silite menționate, solicitând de asemenea anularea actelor de executare deja adoptate, precum și suspendarea procedurii de executare silită, fără a trebui să plătească taxa judiciară de timbru aferentă acestei contestații și fără a trebui să depună cauțiunea aferentă cererii sale de suspendare a procedurii de executare menționate.

15 Administrația Finanțelor Publice a susținut în fața instanței de trimitere că, în temeiul reglementării naționale în vigoare, domnul Toma avea obligația să depună în prealabil la administrația fiscală debitoare o cerere în vederea restituirii taxei plătite fără a fi datorată, această cerere urmând să fie soluționată într-un termen de 45 de zile. În situația în care nu ar interveni această restituire din cauza insuficienței fondurilor, administrația competentă ar dispune de un termen suplimentar de 6 luni pentru a efectua demersurile necesare pentru a-și îndeplini obligația de plată. Domnul Toma nu ar avea dreptul să se adreseze instanțelor competente în materie de executare decât în ipoteza nesoluționării cauzei în aceste termene.

16 Având în vedere riscul ca restituirea menționată să intervină într-o procedură care, potrivit Administrației Finanțelor Publice, este nelegală și ca urmare a existenței unor dispoziții speciale care prevăd o procedură de restituire a taxelor percepute fără a fi datorate printr-o plată eșalonată pe cinci ani, orice executare silită trebuind să fie suspendată de drept pe această perioadă, administrația menționată a solicitat suspendarea procedurii de executare inițiate.

17 Potrivit domnului Toma, contestația formulată împotriva executării silite dispuse trebuie să fie respinsă, iar Administrația Finanțelor Publice trebuie, în orice caz, să achite taxa de timbru aferentă contestației sale introduse împotriva acestei executări silite și să depună cauțiunea aferentă cererii de suspendare a procedurii de executare silită. Din moment ce reglementarea în cauză ar institui o discriminare între persoanele de drept privat, care sunt obligate să achite aceste taxe judiciare, și persoanele de drept public, care, asemenea administrației menționate, sunt scutite de taxele respective, aceasta nu ar fi compatibilă cu dreptul Uniunii.

18 Instanța de trimitere, care apreciază că există efectiv un tratament inegal al persoanelor de drept privat și al persoanelor de drept public în ceea ce privește plata anumitor taxe judiciare în procedurile de executare silită având ca obiect venituri publice, ridică problema compatibilității acestei diferențe de tratament cu dreptul Uniunii, în măsura în care ea ar facilita accesul la justiție al acestor din urmă persoane în raport cu primele.

19 În aceste împrejurări, Judecătoria Sibiu a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 4 alineatul (3) TUE, precum și articolele 20, 21, 47 din Cartă pot fi interpretate ca opunându-se unei reglementări precum articolul 16 din Constituția României și articolul 30 din [OUG nr. 80/2013], care statuează egalitatea în fața legii doar a cetățenilor persoane fizice și nu și între aceștia și persoanele juridice de drept public, precum și scutesc *a priori* persoanele juridice de drept public de la plata taxelor de timbru/cauțiuni pentru accederea justiției, în timp ce condiționează accesul la justiție al persoanelor fizice de plata unor taxe de timbru și a unor cauțiuni?"

Cu privire la întrebarea preliminară

Cu privire la competența Curții

20 Guvernele român, spaniol, francez și polonez susțin că Curtea nu este competentă să răspundă la întrebarea adresată, întrucât situația juridică aflată la originea cauzei principale nu intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii. Guvernul spaniol amintește, pe de altă parte, că instanței de trimitere îi revine sarcina de a indica legătura care există între dreptul Uniunii a cărui interpretare este solicitată și situația în discuție în litigiul principal.

21 În această privință, trebuie arătat că întrebarea adresată privește articolul 4 alineatul (3) TUE, care consacră principiul cooperării loiale, potrivit căruia statele membre adoptă orice măsură generală sau specială pentru asigurarea îndeplinirii obligațiilor care decurg din tratate sau care rezultă din actele instituțiilor Uniunii Europene (Hotărârea din 12 aprilie 2011, DHL Express France, C-235/09, EU:C:2011:238, punctul 58, și Avizul 2/13 din 18 decembrie 2014, EU:C:2014:2454, punctul 173), precum și mai multe dispoziții ale cartei.

22 În ceea ce privește dispozițiile cartei, trebuie amintit că, în cadrul unei trimiteri preliminare în temeiul articolului 267 TFUE, Curtea poate să interpreteze dreptul Uniunii numai în limitele competențelor care îi sunt atribuite (Hotărârea din 27 martie 2014, Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, punctul 27 și jurisprudența citată).

23 Or, domeniul de aplicare al cartei, în ceea ce privește acțiunea statelor membre, este definit la articolul 51 alineatul (1) din aceasta, conform căruia dispozițiile cartei se adresează statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii, această dispoziție confirmând jurisprudența constantă a Curții potrivit căreia drepturile fundamentale garantate de ordinea juridică a Uniunii au vocația de a fi aplicate în toate situațiile reglementate de dreptul Uniunii, însă nu în afara unor asemenea situații (Hotărârea din 27 martie 2014, Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, punctele 28 și 29, precum și Hotărârea din 6 octombrie 2015, Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, punctele 25 și 26).

24 Astfel, atunci când o situație juridică nu intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, Curtea nu este competentă să o examineze, iar dispozițiile eventual invocate ale cartei nu pot constitui, prin ele însele, temeiul acestei competențe (Hotărârea din 26 februarie 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punctul 22, Hotărârea din 27 martie 2014, Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, punctul 30 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 6 octombrie 2015, Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, punctul 27).

25 Trebuie, în consecință, să se examineze dacă situația juridică aflată la originea cauzei principale intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii.

26 În această privință, din informațiile furnizate de instanța de trimitere reiese că obiectul procedurii principale privește executarea silită a unei decizii judecătorești referitoare la rambursarea unei taxe pe poluare pentru autovehicule percepute de autoritățile publice fără a fi datorată cu ocazia primei înmatriculări în România a unui autovehicul aparținând domnului Toma și care fusese înmatriculat anterior într-un alt stat membru.

27 În acest context, trebuie amintit că, prin Hotărârea din 7 aprilie 2011, Tatu (C-402/09, EU:C:2011:219), și prin Hotărârea din 7 iulie 2011, Nisipeanu (C-263/10, nepublicată, EU:C:2011:466), Curtea a declarat o taxă precum taxa pe poluare pentru autovehicule datorată în temeiul OUG nr. 50/2008 incompatibilă cu articolul 110 TFUE în toate formele sale.

28 Astfel, în măsura în care obiectul litigiului principal privește rambursarea unei taxe percepute cu încălcarea articolului 110 TFUE și întrucât statele membre sunt obligate, în temeiul principiului cooperării loiale, să ramburseze o astfel de taxă și dobânzile aferente acesteia, asigurând totodată protecția efectivă a dreptului justițiabililor la rambursare (a se vedea prin analogie Hotărârea din 27 iunie 2013, Agrokonsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, punctele 35 și 36, precum și Hotărârea din 12 decembrie 2013, Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation, C-362/12, EU:C:2013:834, punctul 31), este necesar să se considere că situația juridică în discuție în litigiul principal constituie o punere în aplicare a dreptului Uniunii și intră în domeniul de aplicare al acestuia din urmă.

29 În aceste condiții, trebuie să se constate că Curtea este competentă să răspundă la întrebarea adresată.

Cu privire la fond

30 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte instituite prin articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate (Hotărârea din 17 decembrie 2015, Viamar, C-402/14, EU:C:2015:830, punctul 29 și jurisprudența citată).

31 În această privință, este necesar să se arate că instanța de trimitere are îndoieli, în cadrul unei proceduri de executare silită a unei decizii judecătorești referitoare la rambursarea unei taxe percepute cu încălcarea dreptului Uniunii, cu privire la compatibilitatea cu acest drept a unor dispoziții precum articolul 30 din OUG nr. 80/2013 și articolul 229 din Codul de procedură fiscală, care, potrivit acestei instanțe, constituie expresia concretă a principiului egalității, consacrat la articolul 16 din Constituția României, și care prevăd scutiri de plata taxei judiciare de timbru și de depunerea unei cauțiuni aplicabile cererilor prezentate de autoritățile publice, în timp ce cererile introduse de persoane fizice nu sunt, în principiu scutite de acestea.

32 Trebuie amintit în acest context, în primul rând, că dreptul de a obține rambursarea taxelor percepute de un stat membru cu încălcarea normelor dreptului Uniunii reprezintă consecința și completarea drepturilor conferite justițiabililor de dispozițiile dreptului Uniunii care interzic astfel de taxe, după cum au fost acestea interpretate de Curte. Statele membre sunt, așadar, obligate, în principiu, să ramburseze impozitele percepute cu încălcarea dreptului Uniunii și dobânda aferentă acestora (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 aprilie 2015, Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, punctul 45, și Hotărârea din 6 octombrie 2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, punctele 24 și 25).

33 În lipsa unei reglementări a Uniunii în materie de restituire a unor impozite naționale percepute fără să fi fost datorate, revine fiecărui stat membru, în temeiul principiului autonomiei procedurale, atribuția de a desemna instanțele competente și de a stabili modalitățile procedurale aplicabile acțiunilor în

justiție destinate să asigure protecția drepturilor conferite contribuabililor de dreptul Uniunii (a se vedea în special Hotărârea din 6 octombrie 2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, punctul 26 și jurisprudența citată).

34 Modalitățile procedurale referitoare la acțiunile destinate să asigure protecția drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii nu trebuie, cu toate acestea, să fie mai puțin favorabile decât cele aplicabile acțiunilor similare de drept intern (principiul echivalenței) și nici să fie concepute astfel încât să facă imposibilă în practică sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de ordinea juridică a Uniunii (principiul efectivității) (a se vedea în special Hotărârea din 6 octombrie 2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, punctul 27 și jurisprudența citată).

35 În al doilea rând, în ceea ce privește articolele 20, 21 și 47 din cartă, la care face referire instanța de trimitere în întrebarea sa, trebuie arătat că aceste dispoziții consacră principiile egalității în fața legii, nediscriminării și, respectiv, protecției jurisdicționale efective.

36 Or, Curtea a precizat deja că articolul 47 din cartă include, ca o parte integrantă a principiului protecției jurisdicționale efective, principiul egalității armelor sau al egalității procedurale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 iulie 2014, Sánchez Morcillo și Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, punctul 48). Din moment ce acest din urmă principiu constituie o expresie specifică a principiului general al egalității în fața legii care figurează la articolul 20 din cartă, trebuie ca incertitudinile instanței de trimitere expuse la punctul 31 din prezenta hotărâre să fie analizate în special din perspectiva articolului 47 menționat.

37 Or, în ceea ce privește articolul 21 din cartă, este necesar să se arate că această instanță nu arată nici motivele care au determinat-o să ridice problema interpretării dispoziției amintite distinct de interpretarea articolului 20 din cartă, nici legătura pe care o stabilește între respectivul articol 21 și reglementarea națională aplicabilă litigiului principal și nu permite astfel înțelegerea motivelor pentru care exprimă îndoieli cu privire la compatibilitatea unei reglementări precum cea în discuție în litigiul principal cu articolul 21 menționat.

38 Având în vedere aceste considerații introductive, trebuie ca întrebarea adresată să fie înțeleasă în sensul că instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 47 din cartă, precum și principiile echivalenței și efectivității trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări precum cea în discuție în litigiul principal, care scutește persoanele juridice de drept public de taxele judiciare de timbru atunci când acestea introduc o contestație la executarea silită a unei decizii judecătorești privind rambursarea unor taxe percepute cu încălcarea dreptului Uniunii și le scutește pe acestea de obligația de a depune cauțiunea prevăzută cu ocazia introducerii cererii de suspendare a unei astfel de proceduri de executare silită, în timp ce cererile prezentate de persoane fizice și juridice de drept privat în cadrul acestor proceduri rămân, în principiu, supuse taxelor judiciare.

39 Dat fiind că întrebarea preliminară se înscrie, printre altele, în contextul protecției jurisdicționale efective, în măsura în care se referă la o reglementare națională care prevede scutiri de anumite taxe judiciare în favoarea anumitor categorii de persoane, trebuie examinată, în primul rând, compatibilitatea unei reglementări precum cea în discuție în litigiul principal cu articolul 47 din cartă, care consacră dreptul la o astfel de protecție (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 decembrie 2010, DEB, C-279/09, EU:C:2010:811, punctul 29).

40 În această privință, din explicațiile referitoare la articolul 47 din cartă, care, conform articolului 6 alineatul (1) al treilea paragraf TUE și articolului 52 alineatul (7) din cartă, trebuie să fie luate în considerare pentru interpretarea acesteia, rezultă că primul și al doilea paragraf ale acestui articol 47 corespund articolului 6 paragraful 1 și articolului 13 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului (denumită în continuare „CEDO”).

41 Articolul 52 alineatul (3) din cartă precizează că, în măsura în care aceasta conține drepturi ce corespund unor drepturi garantate prin CEDO, înțelesul și întinderea lor sunt aceleași ca și cele prevăzute de convenția menționată. Potrivit explicațiilor referitoare la această dispoziție, înțelesul și întinderea drepturilor garantate sunt determinate nu numai de textul CEDO, ci și, printre altele, de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, în lumina căreia trebuie, prin urmare, să fie interpretat articolul 47 din cartă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 decembrie 2010, DEB, C-279/09, EU:C:2010:811, punctele 35 și 37, precum și jurisprudența citată).

42 În ceea ce privește conținutul acestui articol 47, Curtea a statuat deja că principiul protecției jurisdicționale efective care figurează în respectiva dispoziție este constituit din diverse elemente, care includ, printre altele, principiul egalității armelor și dreptul de acces la instanțele judecătorești (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 noiembrie 2012, Otis și alții, C-199/11, EU:C:2012:684, punctul 48).

43 În ceea ce privește dreptul de acces la instanțele judecătorești, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat deja că acest drept, în sensul articolului 6 din CEDO, ar fi iluzoriu dacă ordinea juridică a unui stat contractant ar permite ca o decizie judecătorească definitivă și obligatorie să rămână inoperantă în detrimentul unei părți, executarea unei hotărâri trebuind astfel să fie considerată drept parte integrantă a „procesului”, în sensul acestui articol 6 (Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 7 mai 2002, Bourdov împotriva Rusiei, CE:ECHR:2002:0507JUD005949800, § 34, și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 6 septembrie 2005, Săcăleanu împotriva României, CE:ECHR:2005:0906JUD007397001, § 55).

44 În aceste condiții, reiese atât din jurisprudența Curții, cât și din cea a Curții Europene a Drepturilor Omului că dreptul de acces la o instanță judecătorească nu este un drept absolut și că acesta poate, prin urmare, să implice restrângeri proporționale care urmăresc un scop legitim și nu aduc atingere substanței înseși a acestui drept, inclusiv cele legate de plata taxelor judiciare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 decembrie 2010, DEB, C-279/09, EU:C:2010:811, punctele 45, 52 și 60, și Hotărârea din 6 octombrie 2015, Orizzonte Salute, C-61/14, EU:C:2015:655, punctele 72 și 79, precum și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 8 iunie 2006, V. M. împotriva Bulgariei, CE:ECHR:2006:0608JUD004572399, § 41 și 42, precum și jurisprudența citată).

45 În speță, este necesar să se arate că instanța de trimitere nu oferă niciun element care să permită să se considere că accesul domnului Toma la o instanță judecătorească a fost împiedicat în procedura principală în mod disproporționat din cauza obligației de a achita taxe judiciare prea mari, referitoare fie la procedura în cadrul căreia persoana interesată a obținut decizia judecătorească prin care i se recunoaște dreptul la rambursarea unei taxe percepute cu încălcarea dreptului Uniunii, fie la procedura de executare silită aferentă acestei decizii, sau pentru motivul că asistența juridică gratuită i-ar fi fost refuzată fără temei.

46 În aceste împrejurări, trebuie să se examineze dacă o reglementare precum cea în discuție în litigiul principal, care creează, potrivit instanței de trimitere, un dezechilibru între persoanele juridice de drept public și persoanele fizice și juridice de drept privat într-o procedură precum procedura principală, fără a împiedica însă în mod disproporționat accesul acestor din urmă persoane la instanțele judecătorești, îndeplinește cerințele care decurg din articolul 47 din cartă.

47 În această privință, trebuie amintit că principiul egalității armelor reprezintă un corolar al noțiunii înseși de proces echitabil, care presupune obligația de a oferi fiecărei părți o posibilitate rezonabilă de a-și susține cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație de dezavantaj net în raport cu adversarul său, prejudiciul pe care dezechilibrul îl creează trebuind, în principiu, să fie dovedit de către cel care l-a suferit (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 noiembrie 2012, Otis și alții, C-199/11, EU:C:2012:684, punctele 71 și 72, precum și Hotărârea din 17 iulie 2014, Sánchez Morcillo și Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, punctul 49).

48 Este adevărat că o reglementare care scutește persoanele juridice de drept public de plata anumitor taxe judiciare, în timp ce persoanele fizice nu beneficiază, *a priori*, de o astfel de scutire, stabilește o distincție între aceste persoane în ceea ce privește tratamentul procedural al cererilor lor introduse în cadrul unei proceduri precum procedura principală. În aceste condiții, conform jurisprudenței amintite la punctul 47 din prezenta hotărâre, trebuie să se verifice și dacă o astfel de reglementare plasează o persoană precum domnul Toma într-o situație de inferioritate în raport cu adversarul său în ceea ce privește protecția jurisdicțională a drepturilor pe care această persoană le poate invoca în temeiul dreptului Uniunii și dacă aceasta aduce în acest fel atingere caracterului echitabil al unei asemenea proceduri.

49 În acest context, trebuie să se arate, în primul rând, că taxele judiciare contribuie, în principiu, la buna funcționare a sistemului jurisdicțional, în măsura în care astfel de taxe constituie o sursă de finanțare a activității jurisdicționale a statelor membre (Hotărârea din 6 octombrie 2015, Orizzonte Salute, C-61/14, EU:C:2015:655, punctul 73). După cum reiese din cuprinsul articolului 1 alineatul (2) din OUG nr. 80/2013 și după cum a confirmat în observațiile sale scrise guvernul român, acesta este scopul urmărit prin taxa judiciară de timbru care face obiectul scutirii instituite prin articolul 30 din această ordonanță, respectiva taxă de timbru contribuind la finanțarea serviciilor oferite de instanțe.

50 Având în vedere acest scop, trebuie să se constate, așa cum au constatat și guvernele român, spaniol, francez și polonez și Comisia Europeană, că scutirea de taxa judiciară de timbru de care beneficiază persoanele juridice de drept public în proceduri precum procedura principală nu conferă, prin ea însăși, un avantaj procedural acestor persoane juridice, în măsura în care, astfel cum a arătat guvernul român, plata acestei taxe de către asemenea persoane se efectuează din bugetul național consolidat, care finanțează și serviciile oferite de instanțe.

51 În ceea ce privește, în al doilea rând, scutirea de depunerea unei cauțiuni impuse cu ocazia introducerii cererii de suspendare a unei proceduri de executare silită având ca obiect creanțe fiscale, precum cea prevăzută la articolul 229 din Codul de procedură fiscală, această cauțiune constituie, potrivit guvernului român, o garanție pentru creditorul care a pornit executarea silită, aceasta din urmă riscând să fie întreruptă prin formularea unei cereri de suspendare de către un debitor care s-ar putea regăsi ulterior în imposibilitatea de a-și achita datoria din cauza insolvabilității sale sau a intrării sale în faliment.

52 Or, după cum reiese din cuprinsul punctului 32 din prezenta hotărâre, statele membre sunt obligate, în temeiul dreptului Uniunii, să ramburseze cu dobândă impozitele percepute cu încălcarea dreptului Uniunii. Astfel, nu se poate admite ca un stat membru, în calitatea sa de debitor într-un litigiu precum litigiul principal, să se poată prevala de o insuficiență a fondurilor pentru a justifica o imposibilitate de executare a unei decizii judecătorești prin care unui justițiabil i se recunoaște dreptul la rambursarea cu dobândă a unor taxe percepute cu încălcarea dreptului Uniunii.

53 În măsura în care riscul acoperit de cauțiune nu se poate realiza într-o procedură precum procedura principală, scutirea prevăzută la articolul 229 din Codul de procedură fiscală nu poate, în consecință, să slăbească poziția unei persoane precum domnul Toma în raport cu cea a adversarului său.

54 Prin urmare, este necesar să se considere că o reglementare precum cea în discuție în litigiul principal, în măsura în care se limitează la a scuti *a priori* persoanele juridice de drept public de plata anumitor taxe judiciare în procedurile de executare silită a unor decizii judecătorești privind rambursarea taxelor percepute cu încălcarea dreptului Uniunii supunând totodată, în principiu, cererile prezentate de persoane fizice și juridice de drept privat în asemenea proceduri plății acestor taxe, nu le plasează pe acestea din urmă într-o situație net dezavantajoasă în raport cu adversarii lor și nu repune astfel în discuție caracterul echitabil al acestei proceduri.

55 O asemenea interpretare a articolului 47 din cartă este confirmată de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la articolul 6 paragraful 1 din CEDO. Astfel, trebuie să se facă distincție între o reglementare precum cea în discuție în litigiul principal și cea considerată de Curtea menționată ca fiind incompatibilă cu cerințele acestui articol 6 paragraful 1 din CEDO în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 6 aprilie 2006, Stankiewicz împotriva Poloniei (CE:ECHR:2006:0406JUD004691799).

56 Reglementarea în discuție în cauza citată nu numai că scutea Ministerul Public de taxele judiciare, situație care putea, potrivit Curții Europene a Drepturilor Omului, să fie justificată de protejarea ordinii publice, ci avea ca efect și obligarea părții private care a obținut câștig de cauză să suporte toate cheltuielile sale cu procedura, plasând-o astfel într-o situație nejustificat de defavorabilă în raport cu adversarul său (Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 6 aprilie 2006, Stankiewicz împotriva Poloniei, CE:ECHR:2006:0406JUD004691799, § 68 și 69). Or, o reglementare precum cea în discuție în prezenta cauză principală nu produce un asemenea efect.

57 În ceea ce privește, în al doilea rând, respectarea principiilor echivalenței și efectivității, trebuie să se atragă atenția asupra faptului că niciun element al dosarului de care dispune Curtea nu permite să se concluzioneze că reglementarea în discuție în litigiul principal s-ar aplica diferit litigiilor întemeiate pe încălcarea dreptului Uniunii și celor similare întemeiate pe o încălcare a dreptului național și ar încălca astfel principiul echivalenței (a se vedea, în ceea ce privește conținutul acestui din urmă principiu, Hotărârea din 12 februarie 2015, Surgicare, C-662/13, EU:C:2015:89, punctul 30 și jurisprudența citată, și Hotărârea din 6 octombrie 2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, punctul 32).

58 Situația este aceeași în ceea ce privește principiul efectivității, din moment ce o reglementare națională precum cea în discuție în litigiul principal, în măsura în care nu îi scutește pe justițiabilii care își întemeiază drepturile pe ordinea juridică a Uniunii de taxe precum cele în discuție în litigiul principal în proceduri de executare silită având ca obiect venituri publice, nu pare să facă, prin ea însăși, exercitarea acestor drepturi imposibilă în practică sau excesiv de dificilă.

59 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că articolul 47 din cartă, precum și principiile echivalenței și efectivității trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări precum cea în discuție în litigiul principal, care scutește persoanele juridice de drept public de plata taxelor judiciare de timbru atunci când acestea introduc o contestație la executarea silită a unei decizii judecătorești privind rambursarea unor taxe percepute cu încălcarea dreptului Uniunii și le scutește pe acestea de obligația de a depune o cauțiune cu ocazia introducerii cererii de suspendare a unei astfel de proceduri de executare silită, în timp ce cererile prezentate de persoanele fizice și juridice de drept privat în cadrul acestor proceduri rămân, în principiu, supuse taxelor judiciare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

60 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

Articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, precum și principiile echivalenței și efectivității trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări precum cea în discuție în litigiul principal, care scutește persoanele juridice de drept public de plata taxelor judiciare de timbru atunci când acestea introduc o contestație la executarea silită a unei decizii judecătorești privind rambursarea unor taxe percepute cu încălcarea dreptului Uniunii și le scutește pe acestea de obligația de a depune o cauțiune cu ocazia introducerii

cererii de suspendare a unei astfel de proceduri de executare silită, în timp ce cererile prezentate de persoanele fizice și juridice de drept privat în cadrul acestor proceduri rămân, în principiu, supuse taxelor judiciare.

Semnături